

BRIEVEN UIT DEN VREEMDE.

QUATRIÈME RÉUNION PLÉNIÈRE DE LA SOCIÉTÉ ANATOMIQUE DE PARIS.

De Société Anatomique houdt vast aan de vereeniging van normale en pathologische ontleedkunde, een vereeniging, waarvoor inderdaad veel te zeggen is, omdat de „normale” anatoom opleiding geeft aan aanstaande artsen, en omdat beide groepen veel van elkaar kunnen leeren. Dit bleek vooral op den tweeden dag, toen de normale anatomie van den sympathicus vooral werd behandeld in verband met heelkundige ingrepen hierop. Laat ik het congres regelmatig volgen.

De eerste dag was gewijd aan een bespreking van de hersenbloeding. De dag begon, na een korte inleiding door den voorzitter, met een voortreffelijk referaat, toegelicht door photo's van enorme afmeting, van onzen landgenoot DEELMAN.

Scherp stelde hij de vraag of een hersenbloeding door ruptuur of door diapedese ontstaat; de eerste opvatting werd vooral verdedigd door CHARCOT, BOUCHARD, de laatste door ROSENBLATH.

Voor ruptuur pleiten het plotselinge ontstaan, de verhoogde bloeddruk en de ziekelijk veranderde vaatwanden, welke meestal worden gevonden; de geringe weerstand van het hersenweefsel en de armoede aan elastisch weefsel, waardoor zich de hersenvaten kenmerken.

Hoe is het nu mogelijk, zal men vragen, dat ook in modern werk, de gedachte aan diapedese opkomt, als geen der genoemde oorzaken daarbij eigenlijk in aanmerking komt? Dit komt in hoofdzaak hierdoor, dat de vaatruptuur dikwijls in het geheel niet te vinden is en omdat men in de omgeving eener hersenbloeding na korten tijd een aantal kleinere bloedingen vindt. Wat is de oorzaak van deze kleine capillaire bloedingen? Is zij tevens de oorzaak van de groote bloeding?

ROSENBLATH meent, dat het proces met capillaire bloedingen begint en dat door samenvloeiing hiervan de groote bloedmassa ontstaat.

Als oorzaak der kleine bloedingen neemt ROSENBLATH toxische stoffen aan, die degeneratieve vaatwandstoornissen verwekken. DEELMAN heeft nu de volgende proef genomen. Met een PRAVAZ' spuitje wordt 1—2 cM³. bloed met kracht in de hersenen van het konijn gespoten, waarmede een hersenbloeding wordt nagebootst. Na enkele dagen ontstaan om deze bloedmassa een aantal puntvormige bloedingen, juist zooals bij de hersenbloedingen wordt waargenomen. Evenals daar, ziet men ook afvoer van bloed in de perivasculaire lymphwegen. Ook de z.g. „Ringblutungen”, kleine ringvormige bloedophoopingten om bloedvaatjes worden waargenomen, evenals bij vetembolie, encephalitis enz.

Volgens DEELMAN ontstaat de primaire bloeding door ruptuur en ontstaan de secundaire bloedingen door degeneratie van vaatwanden onder toxischen invloed; de vergiften worden ter plaatse van de bloeding gevormd.

Hetzelfde geldt ook voor de puntvormige bloedingen, die men eenigen tijd na een hersentrauma ziet; zij zijn identiek met die na een apoplexie.

Nog op een andere wijze heeft DEELMAN het vraagstuk der hersenbloeding experimenteel benaderd. Door het inbrengen van poeder van loodglas in de carotis kon hij gedeeltelijke verstopping van hersenvaten teweeg brengen. Na 24—48 uur vond hij bloedingen van verschillende grootte, met alle kenmerken der hersenbloeding, die per diapedesin zijn ontstaan.

VAN WULFFTEN PALTHE spoot bariumchloride in de hersenvaten en kreeg functioneele stoornissen met hersenverweking en puntvormige bloedingen. Er bestaat verband tusschen hersenbloeding en hyperaemisch infarct.

De tweede rapporteur SCHWARZ uit Frankfurt a. d. Main, was niet verschenen; zijn rapport werd door een Franschen collega voorgelezen. Na een geschiedkundig

overzicht over de vraag geeft hij zijn beschouwingen over 500 gevallen. Hij onderscheidt letsels van het hersenweefsel als gevolg van vaatafsluiting door embolie of door arteriosclerose en zulke, waarbij geen vaatafsluiting is, doch de hersenbloeding korter of langer tijd is voorafgegaan door een verhoogden bloeddruk. Bij alle vormen van hersenbloeding ziet men weefselvernietiging door de bloeding zelve en zulke, waarin geen bloed wordt gevonden.

Kenmerkend zijn de plaatsen der bloedingen, ongeacht de oorzaak. Het zijn vooral het corpus striatum, bepaalde gebieden van de witte stof en de schors der groote hersenen.

Spreeker verdedigt de opvatting van samenvloeiing van een groot aantal kleine bloedingen per diapedesin, gevolgd door een uitreding van leucocyten en natuurlijk vernietiging van hersenweefsel. Heeft bepaalden tijd een verhoogde bloeddruk bestaan, dan is, volgens SCHWARZ, de vaatwand minder weerstandskrchtig geworden, het bloed neigt tot stolling. Komt er dan een plotselinge bloeddrukverhoging bij, dan lijdt de gevoelige vaatwand zoodanig, dat bloedstolling zich voordoet met de gevolgen daarvan voor het hersenweefsel.

De derde rapporteur, J. LHERMITTE uit Parijs, beziet het vraagstuk van de klinische zijde en meent, dat de hersenbloeding allerminst eenvoudig te verklaren is, doch een dramatisch gebeuren is in den loop van een ziekteproces, dat zich onbemerkt ontwikkelt. Twee oorzaken moeten samenwerken; voldoende verweeking van het hersenparenchym, waardoor de weerstand is verminderd en een verhoogde vaatdruk, die plaatselijk tot afwijkingen in een vaatboom leidt, waardoor de bloedingen ontstaan.

Hoezeer, na deze uitvoerige rapporten, waarin het vraagstuk wel van alle zijden bekeken is, de meeningen nog uiteenliepen, bleek wel in de uitvoerige discussies, waarin eenerzijds vooral gewezen werd op de hersenbloedingen bij jeugdige personen, waarbij van verhoogden bloeddruk in het geheel geen sprake was, anderzijds op het negatieve resultaat bij proefnemingen met verhoogden bloeddruk.

De algemeene indruk van dit ontwerp is wel deze, dat de hersenbloeding zeker niet simplistisch verklaard kan worden, doch dat aan de eenvormigheid in de verschijnselen, die wel een gevolg is van het feit, dat de bloedingen op karakteristieke plaatsen zich voordoen, een veelheid van oorzaken ten grondslag ligt.

De tweede dag was gewijd aan een bespreking van het sympathische zenuwstelsel. Deze bespreking werd met het oog op de medisch-chirurgische beteekenis van het stelsel gehouden. Tusschen de twee anatomen, die dit onderwerp inleidden, van morphologische (DELMAS) en van histologische (KISS) zijde, bleek geen overeenstemming te bestaan over het begrip ingewanden (viscères). De eerste rekende er, als gewoonlijk, slechts borst, buik en bekkeningewanden toe, de tweede ook nog organen in het hoofd (b.v. oog) de huid en de bloedvaten. In de discussie ontlokte deze laatste omschrijving een der deelnemers de opmerking, dat dan ook dwarsgestreepte spieren, gewrichten, skelet, tot de ingewanden gerekend moeten worden. Binnen onze kleeren zijn wij dan bijna heelemaal ingewanden!

DELMAS onderscheidt ortho- en parasymphaticus. De eerste wordt voorgesteld door de praeganglionaire (witte) rami communicantes, de tweede door de vezels, die hetzij via de grensstreng, hetzij buiten deze om (langs den vagus en den nervus pelvicus) tot de praeviscerale ganglia loopen. De parasymphaticus bestaat uit de postganglionaire (grijze) rami communicantes. Physiologisch is de eerste de motorische, de tweede de vasomotorische. Voorzover deze laatsten met de spinale zenuwen medegaan, dienen zij voor de bloedvaten in het lichaam, voorzover zij de nervi splanchnici volgen, dienen zij voor de vaten van de ingewanden. Van de praeviscerale groote ganglia (ganglion coeliacum, mesentericum superior et inferior) af zijn de beide groepen niet meer te scheiden. Zij bezitten daarenboven ruime anastomoses, zoowel in craniocaudale als in transversale richting.

Doorsnijding van witte rami communicantes scheidt dus de grensstreng van het ruggemerg, doch laat de grensstreng en periphere autonome centra intact. Doorsnijding van de grijze rami communicantes onderbreekt de periphere verbinding in het segment van doorsnijding. Gangliëctomie verbindt de beide resultaten; gaat

zelfs nog verder wegens de lengte-anastomoses. Doorsnijding van de splanchnici heft de verbinding tusschen ingewandsdeel en ruggemerg op; laat de autonome functie van dit ingewand (darm) intact. Het feit, dat deze operatie wordt uitgevoerd bij heftige pijnen (angina pectoris, carcinomen) leidt tot het vermoeden, dat in de witte rami communicantes vooral autonoom sensibele draden zullen verlopen. Verwijdering van de praeviscerale ganglia is practisch onuitvoerbaar. Doorsnijding van een peripheren tak geeft niet veel, omdat zij de vele anastomoses, die bestaan, niet wegneemt.

Kiss vindt in de ganglia van hersen- en ruggemergszenuwen drie soorten cellen; groote ronde, licht gekleurde cellen (somato-sensorisch), kleine ronde cellen (viscero-sensorisch) en donker gekleurde onregelmatig gevormde cellen (viscero-effectief). Onderzoek van de ganglia van de sympathische grensstreng, van de praeviscerale en van de viscerale gangliën leert telkens weer de aanwezigheid van de in de tweede en derde plaats genoemde cellen. Overal in het lichaam is de oorsprong van autonome zenuwen identiek, zoodat er geen reden is twee categorieën, sympathische en parasymphatische autonome zenuwen te onderscheiden. Bij de discussie, die ten eerste over het begrip ingewanden ging, waarop ik reeds wees, werd nog de vraag gedaan of de kleuring der cellen geen uitdrukking van functie of ouderdom was. Kiss deelde mede, dat inderdaad bij oude menschen de cellen donkerder worden gekleurd dan bij jonge.

De middag van den tweeden dag was aan korte mededeelingen gewijd. Van de zeven aangegeven sprekers ontbraken er vier. Uit deze mededeelingen herinner ik mij de buitengewoon fraaie lengtedoorsneden door het ruggemerg, die zich over een groot aantal segmenten uitstrekten, van LARNELLE uit Brussel. Niet alleen bijvoorbeeld de verdeeling der voorhoornzellen was zeer instructief, ook de infiltratie bij ontsteking werd zeer goed gedemonstreerd.

FABIUS (Venetië) sprak over het zwarte pigment in de longen, gedeeltelijk afkomstig van anthracose, gedeeltelijk van siderose.

BOTAR deed een mededeeling over de eindiging van den linker vagus aan de maag.

Alles te zamen twee leerrijke dagen.

Aan een auto-excursie in aansluiting aan dit congres kon ik niet deelnemen.

A. J. P. VAN DEN BROEK.
